

POSTANOWIENIE

Dnia 18 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon

w sprawie **M. L.**,

oskarżonej z art. 168 k.k.,

Ł. K.

oskarżonego z art. 168 k.k. i art. 62 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii

i **D. M.**

oskarżonego z art. 168 k.k. i art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii

na posiedzeniu bez udziału stron (art. 539e § 1 k.p.k.),

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 18 października 2023 r.,

skarg obrońców oskarżonych

na wyrok Sądu Okręgowego w Ostrołęce

z dnia 25 maja 2023 r., sygn. akt II Ka 134/23,

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Ostrowi Mazowieckiej

z dnia 20 lipca 2021 r., sygn. akt II K 297/19,

w części dotyczącej czynów, od których **M. L.**, **Ł. K.** i **D. M.** zostali uniewinnieni

przekazujący sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania,

p o s t a n o w i ł

1. oddalić skargi obrońców **M. L., **Ł. K.** i **D. M.**,**

2. kosztami sądowymi postępowania w przedmiocie skarg obciążyć **M. L., **Ł. K.** i **D. M.** – w częściach na nich przypadających.**

UZASADNIENIE

M. L. została oskarżona o popełnienie dwudziestu dwóch czynów zabronionych, zakwalifikowanych z art. 168 k.k., Ł. K. został oskarżony o popełnienie szesnastu czynów zabronionych, zakwalifikowanych z art. 168 k.k. i jednego czynu zabronionego, określonego w art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r., zaś D. M. został oskarżony o popełnienie trzech czynów zabronionych, zakwalifikowanych z art. 168 k.k. oraz jednego czynu zabronionego, określonego w art. 56 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r.

Sąd Rejonowy w Ostrowi Mazowieckiej, wyrokiem z dnia 20 lipca 2021 r., sygn. akt II K 297/19 uniewinnił oskarżoną M. L. od popełnienia zarzucanych jej czynów, oskarżonego Ł. K. uniewinnił od popełnienia zarzucanych mu czynów z art. 168 k.k. i skazał go za czyn z art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii przyjmując wypadek mniejszej wagi z art. 62 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, wymierzając mu karę grzywny 50 stawek dziennych po 20 złotych jedna stawka, zaś D. M. uniewinnił od popełnienia zarzucanych mu czynów z art. 168 k.k. i skazał go za czyn z art. 62 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii na karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres próby trzech lat.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce, po rozpoznaniu apelacji prokuratora, wyrokiem z dnia 22 grudnia 2021 r., sygn. akt II Ka 323/21, utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Od powyższego rozstrzygnięcia sądu II instancji kasację wywiódł prokurator. Wyrokiem z dnia 14 marca 2023 r., sygn. akt IV KK 298/22, Sąd Najwyższy uznał kasację za oczywiście zasadną, co skutkowało uchyleniem orzeczenia sądu II instancji. W jego uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał, że: „W ponowionym postępowaniu apelacyjnym sąd odwoławczy, rozpoznając w pełnym zakresie apelację prokuratora, zobligowany będzie do powtórnego, tym razem uwzględniającego także opinie uzupełniające, zweryfikowania czy rozważane w kontekście odpowiedzialności oskarżonych z art. 168 k.k. substancje chemiczne są szkodliwe dla życia i zdrowia ludzkiego i stanowią zagrożenie dla życia i zdrowia w myśl art. 165 § 1 pkt 2 k.k. W ramach wynikających uprawnień do korygowania

w postępowaniu odwoławczym błędów w ocenie dowodów Sąd Okręgowy, dokonując wartościowania przydatności uzyskanych opinii toksykologicznych dla tych ustaleń faktycznych, winien rozważyć potrzebę wywołania kompleksowej opinii zespołu biegłych z renomowanej instytucji i po dokonaniu krytycznej, acz konstruktywnej oceny całości zgromadzonego materiału dowodowego, uwzględniającej argumentację przedstawioną w uzasadnieniu kasacji prokuratora oraz przywołane w niej orzecznictwo, podjąć adekwatną decyzję procesową. W tym kontekście przypomnieć należy, że także w postępowaniu odwoławczym zastosowanie ma zasada swobodnej oceny dowodów, ponieważ zgodnie z art. 437 § 2 k.p.k. i art. 452 § 2 k.p.k. sąd *ad quem* może orzec odmiennie co do istoty sprawy zarówno na podstawie dowodów zebranych w pierwszej instancji, jak i przeprowadzonych w postępowaniu odwoławczym, oczywiście z ograniczeniem wynikającym z art. 454 § 1 k.p.k.”.

Sprawa trafiła do ponownego rozpoznania przed Sąd Okręgowy w Ostrołęce, który wyrokiem z dnia 25 maja 2023 r., sygn. akt. II Ka 134/23 uchylił zaskarżony wyrok w zakresie rozstrzygnięć uniewinniających oskarżonych od popełnienia zarzucanych im czynów i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Ostrowi Mazowieckiej.

Skargi na wyrok Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 25 maja 2023 r. sygn. akt. II Ka 134/23 złożyli obrońcy wszystkich oskarżonych, jednogłośnie wnosząc o uchylenie ww. wyroku i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Obrońca M. L. podniósł zarzuty:

a) naruszenia art. 437 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 442 § 1, 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. *a contrario* do art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r., poprzez uchylenie wyroku sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, albowiem:

w wydaniu wyroku Sądu Najwyższego, sygn. IV KK 298/22 z dnia 14.03.2023 r. w przedmiotowej sprawie Sąd nie był należycie obsadzony i

nie spełniał wymogów prawnych j.w. a tym samym ww. orzeczenie Sądu Najwyższego w oparciu o którego zapadł wyrok Sądu Okręgowego w Ostrołęce, II Wydział Karny, sygn. II Ka 134/23 z dnia 25.05.2023 r. jako dotknięte wadą prawną i faktyczną kwalifikującą jest nieistniejące *ex tunc*, wydany wyrok Sądu Najwyższego, sygn. IV KK 298/22 z dnia 14.03.2023 r. w przedmiotowej sprawie uchylał zaskarżony wyrok pomimo tego, że zachodziły w pełni przesłanki ku oddaleniu kasacji oskarżyciela publicznego z dnia 14.02.2022 r. jako oczywiście bezzasadnej, albowiem zarzuty oskarżyciela publicznego dotyczyły błędów w ustaleniach faktycznych, czyli zarzutów wymykających się z kontroli Sądu Najwyższego w ramach kasacji co zresztą sam dostrzegł Sąd Najwyższy na str. 19 uzasadnienia wyroku stwierdzając: „W zarzucie kasacyjnym prokuratora, wśród uchybień procesowych skarżący wprost wymienił jedynie naruszenia art. 410 k.p.k.”, wydany wyrok Sądu Najwyższego, sygn. IV KK 298/22 z dnia 14.03.2023 r. zapadł pomimo tego, że oskarżyciel publiczny nie zarzucał obrazy art. 193 k.p.k. a Sąd Najwyższy, wbrew obowiązкови rozpatrywania kasacji w jej granicach i granicach podniesionych zarzutów przekroczył 536 k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k. w zw, z art. 545 § 1 k.p.k. a nie zaistniały przesłanki ku wyjściu poza granice zaskarżenia w rozpoznaniu kasacji. Sąd Najwyższy samodzielnie wykoncypował z kasacji wniesionej przez profesjonalny podmiot-prokuratora. że: „W zarzucie kasacyjnym prokuratora, wśród uchybień procesowych skarżący wymienił jedynie naruszenie art. 410 k.p.k. Jednak analiza jego treści wskazuje, iż dotyczy on również naruszenia prawa procesowego w postaci art. 7 k.p.k. oraz art 193 k.p.k.” [str. 19 uzasadnienia], *vide* nie doszło także do zapewnienia z uwagi na niewłaściwe obsadzenie składu sędziowskiego zasad sprawiedliwości procesowej co do równości strony w sporze z oskarżycielem publicznym w zakresie zasad rozpatrywania nadzwyczajnych środków zaskarżenia, tj. kasacji.

b) art. 437 § 2 k.p.k. zdanie drugie *in fine* w zw. z art. 454 § 1 k.p.k. poprzez uchylenie wyroku Sądu I Instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, podczas gdy w przedmiotowej sprawie nie występują ku temu przesłanki.

Obrońca Ł. K. podniósł zarzut naruszenia art. 437 § 2 k.p.k. poprzez uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji w zakresie rozstrzygnięcia określonego w punkcie 2 i w tym zakresie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania dla Sądu I instancji mimo braku ku temu przesłanek, albowiem wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2023 r. wydany w sprawie oskarżonych Ł. K., M. L. oraz D. M. w sprawie pod sygn. akt IV KK 298/22 wydany został przez Sąd, który nie był należycie obsadzony (co stanowi nie tylko bezwzględną przyczynę odwoławczą, ale również narusza art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (EKPC)), w konsekwencji czego Sąd Okręgowy w Ostrołęce ponownie rozpoznający sprawę, nie był związany wskazaniem Sądu Najwyższego zawartymi w wyroku j.w., a zatem nie zaistniały przesłanki obligujące do postąpienia w myśl dyspozycji art. 437 § 2 zd. drugie *in principio* k.p.k., tj. do uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi *a quo*.

Z kolei obrońca D. M. podniósł zarzuty:

1. naruszenia art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. w zw. z art. 442 § 3 k.p.k. poprzez wydanie orzeczenia kasatoryjnego wyłącznie w oparciu o zapatrywania prawne i wskazania Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 14 marca 2023 r. sygnatura akt IV KK 298/22, gdy został on wydany przez Sąd, który nie był należycie obsadzony w myśl art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., gdyż nie spełniał wymogów opisanych w art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, a tym samym orzeczenie to jako dotknięte poważną wadą winno zostać kwalifikowane jako nieistniejące i niewiążące;

2. naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k. poprzez uchylenie wyroku Sądu I Instancji w zaskarżonej części i przekazanie temu sądowi sprawy do ponownego rozpoznania, gdy tymczasem nie zaszły ku temu warunki, o których mowa w art. 437 § 2 k.p.k., w szczególności art. 454 § 1 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skargi na wyrok sądu odwoławczego wniesione przez obrońców oskarżonych M. L., Ł. K. i D. M. okazały się niezasadne i w konsekwencji podlegają oddaleniu. Z uwagi na podobieństwo sformułowanych w nich zarzutów i tożsamość argumentacji co do ich oceny, celowe jest ich łączne – w tym miejscu - omówienie.

Lektura uzasadnień skarg na kasatoryjny wyrok sądu odwoławczego jednoznacznie wskazuje na to, że ich autorzy zdają się nie dostrzegać celu, w jakim ustawodawca stworzył ten nadzwyczajny środek zaskarżenia. Po pierwsze rzecz w tym, że skargę na wyrok sądu odwoławczego można wnieść wyłącznie z powodu naruszenia przez wyrok sądu odwoławczego, uchylający wyrok sądu I instancji i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania, art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w przepisie art. 439 § 1 k.p.k. Stanowi o tym art. 539a § 3 k.p.k. Skarga kierowana przeciwko wyrokowi odwoławczemu o charakterze kasatoryjnym nie służy ponownej weryfikacji zarzutów wyartykułowanych w zwyczajnym środku odwoławczym. Przedmiotem kontroli w tym postępowaniu jest tylko stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2019 r. sygn. II KS 8/19, SIP LEX nr 2683385).

Przesłanki, których zmaterializowanie się obliguje sąd odwoławczy do wydania orzeczenia kasatoryjnego i przekazania sprawy do rozpoznania sądowi pierwszej instancji zostały określone w treści art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k. Ustawa postępowania karnego wymienia wśród nich wystąpienie którejkolwiek z bezwzględnych przyczyn odwoławczych wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., niezbędność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego oraz konieczność procedowania przez sąd odwoławczy w sposób zgodny z dyspozycją reguły *ne peius*, która ogranicza procesową dopuszczalność wydania przez sąd *ad quem* orzeczenia skazującego w układzie procesowym, w którym sąd pierwszej instancji uniewinnił oskarżonego.

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy należy dostrzec, że każdy ze skarżących w istocie podnosi wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej,

unormowanej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., tj. nienależytej obsady sądu. Rzeczą w tym, że zarzut ten dotyczy nie orzeczenia sądu odwoławczego z dnia 25 maja 2023 r., sygn. akt. II Ka 134/23, które jest (i powinno być) przedmiotem skargi, a orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2023 r., sygn. akt IV KK 298/22. Tymczasem najwyższa instancja sądowa nie została wyposażona przez ustawodawcę w narzędzia czy tego rodzaju procesowe możliwości, które pozwalałyby w postępowaniu skargowym, unormowanym w Kodeksie postępowania karnego w Rozdziale 55A, badać nieważność orzeczenia, które stanowiło niejako wskazówkę czy zalecenia dla sądu odwoławczego, który ponownie miał rozpoznać sprawę. Jak już wcześniej wspomniano – przedmiotem postępowania skargowego jest wyłącznie zbadanie, czy wyrok sądu odwoławczego, będący wyłącznym przedmiotem zaskarżenia skargi, mocą którego sąd ten uchylił wyrok sądu pierwszej instancji respektuje wymogi wskazane w art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k., to jest czy rzeczywiście zmaterializowały się przyczyny określone w treści tego przepisu. Zważyć przy tym należy, iż wobec użycia w art. 539a § 3 k.p.k.- przy wskazywaniu przyczyn, które muszą zaistnieć, aby sąd odwoławczy mógł wydać kasatoryjny wyrok - słowa „wyłącznie”, nie ulega wątpliwości, że katalog tych podstaw jest zarówno wąski, jak i zamknięty. Wniesienie skargi wyłącznie z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. dotyczy tylko bezwzględnej przyczyny odwoławczej, którą dotknięty jest wyrok uchylający sąd drugiej instancji przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania. *In concreto* tego rodzaju uchybienia nie stwierdzono w zaskarżonym wyroku. Wydający go Sąd nie miał nawet instrumentów prawnych do tego by ponawiając kontrolę instancyjną wyroku Sądu i instancji rozważać kwestię zaistnienia bezwzględnego uchybienia w wyroku wydanym w postępowaniu kasacyjnym, który uchylał poprzedni wyrok tego Sądu i zlecał wykonanie, raz jeszcze, tych czynności procesowych. Orzekający w niniejszym składzie Sąd Najwyższy gdyby miał oceniać ważność wyroku wydanego przez Sąd Najwyższy z dnia 14 marca 2023 r., sygn. akt IV KK 298/22, to też musiałby mieć ku temu odpowiednie instrumenty prawne i to możliwe do przyjęcia w oparciu o przepisy, które dotyczą skargi na uchylający wyrok sądu odwoławczego i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania. Tylko tego rodzaju postępowanie przecież niniejszym Sąd Najwyższy realizuje. Tymczasem

uwzględnienie wyrażanego przez autorów skarg stanowiska oznaczałoby w istocie (niezależnie od innych następstw, których konkretyzacja wydaje się w tym miejscu zbędna) jednoznaczne rozszerzenia przedmiotu tegoż postępowania skargowego i nierespektowanie jego istoty oraz incydentalnego charakteru, mającego realizować określone wspomniane cele, które legły u podstaw tej instytucji. To zaś uznać należy za oczywiście niedopuszczalne. Z tego samego powodu orzekający w niniejszej sprawie Sąd Najwyższy nie mógł przychylić się do pozostałych zarzutów skarżących, które w istocie dotyczyły rzekomych błędów w procedowaniu i rozpoznaniu zarzutów kasacyjnych przez Sąd Najwyższy w postępowaniu prowadzonym pod sygn. akt IV KK 298/22.

Jedynie na marginesie należy zasygnalizować, że podnoszone przez skarżących, a omawiane w powyższej części uzasadnienia uchybienie, mogłoby być co najwyżej - przedmiotem rozpoznania w postępowaniu kasacyjnym lub wznowieniowym z urzędu (art. 542 § 3 k.p.k.) – w odpowiednim układzie procesowym czyniącym zadość wymogom przewidzianym dla tych nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Ze wskazanych wyżej względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[J.J.]

[ał]